

188 Aliud est, quando res aut actus spiritualis datur aut exercetur minus principaliter ob finem temporalem intrinsecum: tunc quippe nec venditur res aut actus spiritualis, sed potius juxta naturam & institutionem suam confertur; nec etiam dehonoratur, dum magis aestimatur, quam res temporalis. Authores mox citati. Si itaque Clericus Missam ob stipendium legat, aut Chorum adeat ob presentiam seu distributionem quotidianam

minus principaliter, volens principaliter honorare DEUM, omni culpa & Delictis vacat: si autem stipendium aut distributionem principaliter intendat, culpa & Delictis simonia non vacat. Præsumitur tamen in dubio qui liber est sine operari, quod res & opus postulat; adeoque præsumitur Clericus principaliter intendere ministerium sacrum, & minus principaliter commodum ac emolumentum temporale.

§. V.

Simne Simonia, aliquid temporale dare, promittere, legare &c. sub modo vel conditione rei aut operis spiritualis

191 **P**arentes, v. g. liberis munuscula præsentant, ut Ecclesiam aut Sacramenta frequentent. Christianus infideli præmium offert, ut sacrum Baptismum suscipiat. Puella sponderet heretico Nobili matrimonium, si ad fidem orthodoxam se convertat. Testator Ecclesiam legat mille florenos, ut anniversarium celebretur. Pater in Testamento legatum aliquod, tanquam præcipuum, filio relinquit, si Religiosum Ordinem intraverit.

192 Promissiones, donationes, & legata talia esse licita, defendunt Glossa in cap. *debet* 53. XIII. q. 4. Suarez de *Simon. cap. 39. num. 18.* Layman *cit. l. num. 11.* Zoëll, ad tit. de *Simon. num. 78.* & praxis communis. Textus ad propositum appositi sunt I. in *cit. cap. debet*, ubi D. Augustinus, *debet homo, ait, diligere proximum, tanquam seipsum, ut, quem potuerit hominem vel beneficentia consolatione, vel informatione doctrina, vel disciplina coercitione, adducat*

193 ad colendum DEUM. II. in *cap. olim 12. de Restitut. spoliat. cap. ult. de Testam. cap. ex parte 3. r. de P. S.* ubi varia legata & donationes sub conditione vel modo construendæ Ecclesie; celebrandi anniversarii, conservandæ fabricæ &c. approbantur.

194 III. in *cap. verum 4. de Condition. apposit. Clem. Andum 2. de Sepulch. ubi generatim admittitur facultas donandi vel legandi Ecclesiis aut causis piis sub conditione honesta. Ratio est: quia in simili donatione, promissione, vel legato, non intervenit contractus onerosus; neque spirituale pro temporali promittitur, datur, aut legatur tanquam pretium, aut compensatio: eod quod adequatio inter rem spirituales & temporalem nullatenus intendatur; neque consideratur temporale munus, aut tanquam motivum rei vel operis spiritualis, sed potius tanquam liberalis remuneratio actus spiritualis, exerciti in gratiam legantis vel legatarii: adeoque, ut scribit *cit. Suarez* ne quidem umbra simoniae in tali hypothesi cernitur.*

196 Confirmatur I. Non obstante conditione vel modo, legatum aut donatio censetur esse liberalis & gratuita: si enim Titio relinquamus aedes, si pax fuerit conclusa; vel Sempronio consignem annulum, ut artem scribendi discat, censor liberaliter & gratuito donare.

Ergo etiam non obstante modo vel conditione rei vel operis spiritualis simonia ex natura rei non contrahitur: alioquin omnes aut pleræque fundationes Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, & aliorum locorum pium, cum factæ sint sub conditione & modo, ut cultus DEI, B. V. & Sanctorum promoveatur, pondus antecedentium peccatorum subleventur, pauperes & miserabiles personæ sustententur, ac salus animæ procuretur, convelli vel everti deberent: quod nescio, an Christianus aliquis asserere non erubescat. Confirmatur II. temporalia tunc eum in finem condita, ut per illa mereamur & comparemus nobis bona & dona cælestia. Ergo simoniacum aut improbum dici non potest, res temporales eum in finem legare & promittere, ut applicentur ad usus spirituales, & donantibus aut legantibus propter opus spirituale DEUS bona & dona cælestia largiatur.

Dices: qui Episcopo temporalia exhibet, ut beneficium concedat, admittit simoniam. Ergo etiam, qui Religiosus offert temporalia, ut celebrent anniversarium, admittit simoniam: utrobique enim temporalia cum spiritualibus quasi permutantur.

Resp. negandò conseq. & paritatem. In primis enim qui offert temporalia propter beneficium Ecclesiasticum pro commo temporali, reipsa intendit adæquationem & compensationem inter spiritualia & temporalia: qui autem offert temporalia propter anniversarium, neutiquam talem adæquationem intendit, sed temporalia solum dedicat, ut pro commo spirituali deserviant ad opus spirituale. Deinde, qui legat anniversarium, non dat pecunias in compensationem rei spiritualis, sed potius in retributionem laboris & obligationis, aut stipendium; cujusmodi retributionem vel stipendium jam supra in *num. 39. 44. & seqq.* à simonia excusavimus. Econtra qui pecunias pro beneficio præsentat, titulum alium, quam compensationis ostendere nequit. Ergo non potest à simonia excusari.

Instabis: per legatum vel donationem sub conditione operis pii, legatarius aut donatarius moveri potest, ut ex motivo solius pecunie, sibi legatæ, seu sine principali exequatur

tur opus pium, suscipiat fidem, religionem assumat &c. Ergo tale legatum vel donatio potest esse motivum principale, ut res spiritualis detur pro temporali; quod proximè accedit ad propositionem in *num. 164.* damnatam.

102 Resp. finem legantis aut donantis simpliciter esse supernaturalem, honorem DEI, vel animæ beatitudinem, cujus intuitu per tempo-

porale, tanquam medium, donatarium aut legatarium invitat ad opus pium. Si jam ille commutet ordinem, & spirituale, tanquam medium, adhibeat ad temporale, tanquam finem, consequendum, contravenit menti & intentioni donantis aut legantis, sequens propria culpa indignum facit, qui lucrum aut commodum ex alterius liberalitate reportet.

§. VI.

Simne simoniacum, dare vel promittere temporale pro spirituali ad redimendam vexam?

103 **R**edemptio vexæ est datio vel promissio pecunie ad removendam aliorum vexationem aut impedimenta, quæ in consecutione honorum aut jurium spiritualium intercurrunt. Ubi, si vexatio injusta per munus temporale redimatur in administratione Sacramentorum, saltem in gravi necessitate; item in petitione absolutionis à censuris, quando vel illa negatur injustè, vel ista per iniquitatem insiguntur, simonia non patrarit, convenit inter potiores DD. quia solummodo expletur alterius avaritia, vel injuria propulsiatur. Suarez de *Simon. cap. 50. n. ult.*

104 P. Pirhing ad tit. de *Simon. n. 111.* Si vexatio injusta redimatur in beneficio, satis receptum est I. hanc redemptionem non esse prohibitam, quando jus spirituale jam obtentum, ac beneficium v. g. jam possessum est per textum in *cap. quasitum 4. l. q. 3. cap. dilectus 28. de Simonia.* Suarez de *Simon. d. cap. 50. num. 2.* Nec enim jus spirituale tunc redimitur, sed injuria duntaxat impeditur.

105 Receptum est II. redemptionem vexæ ne tunc quidem prohibita esse, quando jus spirituale, quoad se jam acquisitum, sed possessio necdum est apprehensa. Suarez *d. l. n. 3.* Lessi de *J. & J. lib. 2. cap. 35. n. 110.* Pirhing ad *d. tit. de Simon. num. 111.* Nam possessio tantum est facti, si titulus juris spiritualis jam antecedenter sit habitus: consequenter, ubi molestia vel obex, qui opponitur possessioni, removetur, nihil spirituale comparatur.

106 Receptum est III. ab eodem Suarez *d. l. num. 7.* P. Pirhing *cit. l. n. 102.* P. Friderich in *quest. Canon. de Simon. cap. 2. §. 8. num. 94.* redemptionem vexæ tunc quoque non censeri simoniacam, quando aliquis turbatur injure spirituali, plenè nondum acquisitò; sicuti quando præsentatus ad beneficium, aut electus ad dignitatem, ante institutionem vel confirmationem, ratione juris personalis, ex præsentatione vel electione quæriti, molestiam injustè patitur. Habet siquidem, cui jus personale competit, facultatem, id contra turbatores in justos defendendi.

107 Receptum est IV. redemptionem vexæ simoniacam esse, quando aliquis turbatur in jure quærendo ab eo, qui prodesse potest in collatione juris, ac defectus illos vel impedi-

menta, quæ consecutioni juris spiritualis obstant, omni contradictione vel turbatione dissimulare per textum in *cap. Mathias 23. de Simon.* ubi qui à majori parte electus ad inhibendam contradictionem minoris partis munus aliquod dederat, ad resignandam Ecclesiam à Pontifice persuadetur: quia scilicet, ut tradunt Abbas ad *cit. cap. num. 4.* & Gonzalez *num. 2.* jus in re, per confirmationem acquirendum, redemisse videtur.

Quoddam curvatio fiat ab illo, qui tantum obesse, non autem prodesse valet, & electus v. g. aut præsentatus per violentiam alterius detineatur, quò minus infirmitatem aut confirmationem petere valeat, redemptio vexæ simoniaca non reputatur. Suarez *d. l. n. 23.* P. Wiestner ad *tit. de Simon. n. 72.* Siquidem illa violentia, quæ constringit libertatem, nihil spiritualitatis involvit.

Quin etiam si quis nocere simul & prodesse possit, nocere tamen non velit formaliter, quatenus v. g. elector aut collator est, negandò suffragium aut collationem; sed materialiter, quatenus adinstar alterius vexat infamandò, aut coelectores injustè ab affectu erga alium advertendò, citatus Suarez *num. 28. circa fin.* Lessi *cit. l. n. 107.* P. Friderich *cit. l. num. 99. in fin.* negant, per se loquendò simoniam committi, si pro redemptione talis vexæ pecunie detur: est enim redemptio injuriæ, quam aliquis sustinere non tenetur.

ANCEPS autem resolutio videtur, num. 210 unus ex Collegio, in quo instituitur electio, uni vel pluribus electoribus positò offerre pecuniam, ad impediendam electionem indignæ vel minus dignæ personæ? Negat P. Pirhing *cit. l. n. 109.* in casu, quò ille, qui pecuniam offert, sperat, se eligendum in Prelatum: quia, ut argumentatur hic Aethor, tunc removere impedimentum, nihil aliud est, quam spirituale conferre: nam vexatio tunc consistit in denegatione debitæ electionis; sicque non tollitur nisi per actum contrarium, qui in proposito est ipsa electio. A lii apud Suarez *cit. cap. 50. n. 36. & seqq.* diversimodè respondent; idem tamen in *num. 38. & seqq.* admittit, non esse simoniacam, sive detur aliquid temporale ad impediendam electionem personæ simpliciter indignæ, sive minus dignæ; & sive adinstar plures aequaliter dignæ,

Indignæ, sive unica duntaxat. Ratio assignatur: quia res temporalis non datur immediate & directè ad recipiendum jus spirituale, sed tantum ad impediendum malum, ex electione personæ indignæ vel minus dignæ securum. Nihilominus idem Suarez num. 41. & post illum P. Friderich cit. l. num. 102. censent, moraliter loquendò ta-

lem redemptionem vixè nunquam licere, ut elector per pecuniam moveatur ad eligendam personam certam, quantumvis illa sola videatur esse dignissima: vix enim abiret affectus simoniacus, aut simoniæ vehementis suspicio, aut saltem cooperatio ad malum ex parte alterius, qui pecuniam injustè accipit, commissum.

SECTIO IV.

De Effectu Simonie.

SUMMARIA.

214. Simonia potest arbitrariè puniri. 215. Ingressus simoniacos in Monasteria varè puniuntur. 216. & seqq. Excommunicatio variè incurritur. 219. Conventus ab officio suspenditur. 220. & seqq. Professus sit inhabilis ad manendum in eodem Monasterio. 222. Simoniaca Ordinum susceptio dver simode coercetur. 223. Subjacet excommunicationi. 224. & seqq. Ordinatus & ordinatus incidunt in suspensionem. 228. Determinantur pena in simoniaca receptione beneficii. 229. Statuitur excommunicatio. 130. Inducitur inhabilitas ad idem beneficium. 231. Ipsa receptio est nulla. 232. Reliqua beneficia non amittuntur ipsò Jure. 233. & seqq. Defenditur sententia, qua beneficii nullitatem etiam tunc adstruit, quando, ignorante beneficiatò, ab alio simonia factis admittitur. 237. & seqq. Ponitur exceptio. 139. Beneficiatus simoniacus tenetur ad restitutionem fructuum beneficalium.

240. & seqq. Cassat hac restitutio, quando est in bona fide. 242. & seqq. Notantur pena simoniae confidentialis. 246. Simoniamentalis extra penam est. 247. & seqq. Uti & conventionalis incompleta. 249. & seqq. Imò & completa tantum ex una parte. 253. & seqq. Pretium simoniacum, contra justitiam commutativam acceptum, debet restituì. 255. & seqq. Non item pretium, injustè non acceptum. 258. & seqq. Ostenditur, cuiusnam restitutio sit faciendâ. 261. Mentis quoque simonia nunquam restitutioni est obnoxia. 262. Enumeratae penae abrogari possunt. 263. Sicut & ipsa simonia Juris Ecclesiastici. 264. Non etiam, qua Juris Divini est absolutâ. 165. & seqq. Simonia, in qua res ab extrinseco spiritalis venditur, admittit dispensationem; 267. & seqq. Simonia Consuetudinem indissolubile restituit.

§. I.

Quales penae in simoniacos sint constitutae?

214. Effectus simoniæ præcipuè consideratur in penis, contra simoniacos constitutis. Hæc vel arbitrarie sunt, vel certæ. Arbitrarie pendunt ex arbitrio Episcopi vel alterius Superioris Ecclesiastici, qui, non obstante, quòd simonia necdum completa sit, nihilominus in pacificentes simoniacè de rebus spiritualibus animadvertere potest per textum in cap. sicut pro certo 39. de Simon. P. Engel ad tit. de Simon. n. 34. P. Friderich in quest. Canon. de Simon. cap. 5. §. 3. n. 219. Certa in tribus singulariter casibus statuta leguntur, in ingressu in Religionem, dantes & recipientes, si personæ sint singulares, excommunicationem, S. Pontifici reservatam, ipsò factò incurrunr; Conventus autem seu Capitulum, si quæ tale quod temporale recipiat, incurrit ipsò Jure suspensionem ab officio; professus quoque redditur inhabilis ad manendum in illo Monasterio. Textus in Extrav. 1. de Simon. inter commun.

215. Dixi I. præter excommunicationem &c. Hanc

tamen & alias penas nunquam aut rariùs incurri, constat ex dictis à num. 99. ubi varios titulos, ex quibus acceptio rei temporalis in ingressu Religionis à simonia potest excusari, allegavimus.

In specie tamen excommunicationem respectu Monialium, de dote pacificentium, à Clemente VII. & Martino V. revocata esse, perhibent Suarez de Simon. cap. 56. n. 7. Lessius de F. & F. lib. 2. cap. 35. num. 131. Layman Theol. Moral. lib. 4. tr. 10. cap. ult. n. 39. & 70. Illung Theol. pract. tr. 5. num. 314.

Respectu Virorum quoque rariùs excommunicationem incurri, cum cit. Suarez, Layman, Illung, docent Sylvester V. Simonia num. 15. & Wiesner ad tit. de Simon. num. 87. vel quia cit. Extravagans per non usum aut usum contrarium est abrogata; vel quia titulus alius, excusans à censura, plerumque subest.

Dixi II. Conventus autem seu Capitulum incurrit suspensionem ab officio &c. Cum enim communis non possit excommunicari, excommunicationi substituta fuit suspensio, non quidem ab Ordine & illius exercitio, sed ab officio, & illius executione quoad actus Capitulares & jurisdictionales: nam, licet suspensio in cit. Extrav. absolute pronuntietur,

ex subjecta tamen materia & dispositione cap. veniens 19. de Simon. debet intelligi de suspensione ab officio, in cuius executione Capitulum deliquit. Suarez cit. l. n. 8. P. Pirhing ad tit. de Simon. sub n. 71. Magnif. P. Kônig ibid. num. 27.

220. Dixi III. professus quoque redditur inhabilis ad manendum in illo Monasterio. Ipsa autem professio, quantum est ex se, valet, prout omnes, ex testimonio Suarezii de Simon. cap. 57. n. 7. pro indubitato tenent: obligat namque professum, ut vadat ad aliud sui Ordinis Monasterium d. cap. veniens 19. cap. de regularibus 25. cap. quantum 40. de Simonia: tamen jus præbendæ regularis & capitularis non tribuat. Lessius d. cap. 35. n. 132. Phœbeus Inst. Jur.

221. Can. lib. 4. tit. 5. n. 24. Interim Religiosus, simoniacè professus, tamdiu potest in Monasterio professionis peristere, ac commodis alimonie frui, donec, cognitò simoniæ crimine, per sententiam expellatur Less. d. l. Suarez d. cap. 57. num. 8. & 9. Layman cit. cap. ult. num. 70. cum enim in citatis textibus poena expulsiōnis videatur esse latæ sententiæ, non obligat professum, ut, antequàm è Monasterio recedere jubetur, recedat, sed, cum oneribus Ordinis per professionem sit adstrictus, ejusdem commodis temporalibus licetè gaudet.

222. Dico II. Quando simonia committitur in susceptione SS. Ordinum, una cum excommunicatione, S. Pontifici reservatâ, & ab Ordinato ac Ordinate ipsò factò incurrendâ, Ordinatus autem tam ab Ordinibus receptis quam recipiendis suspenditur.

223. Dixi I. unâ cum excommunicatione &c. sic enim in Extravag. cum deservibile 2. de Simonia inter commun. statuitur, & omnes, qui pro Ordinum susceptione aliquid dant vel recipiunt, ipsò factò excommunicantur.

224. Dixi II. Ordinatus ab exercitio Pontificalium &c. Hæc poena continetur partim in cap. si quis ordinaverit 45. de Simonia quod loquitur de suspensione à collatione Ordinum; partim in Bulla Sixti V. quæ incipit Sanctum &c. ac infuse per suspensionem ab usu Pontificalium, nec non à regimine & administratione Ecclesiæ, & interdictum ingressus in Ecclesiam interminat: quam tamen Bullam & Navarro, Constitutionum Apostolicarum scientissimo, fuisse ignotam, testatur P. Friderich in quest. Canon. cap. 5. §. 3. num. 217. & Lessius citat. cap. 35. n. 134. putat, eam in plerisque locis ignorari, ac proinde usum non esse receptam.

225. Dixi III. Ordinatus autem tam ab Ordinibus receptis, quam recipiendis suspenditur. Ita decernitur in cap. si quis 8. l. q. 1. cit. Extravag. cum deservibile 2. & cap. per vias 37. de Simon. & hoc ipsò denotatur, Ordines, simoniacè receptos, censi validos, uti pluribus ostendit Illustriss. Vincent. Petra Commentar. Apostol. 10. 1. pag. 104. à num. 13.

Quòd si non ipsemet ordinatus, sed, ipsò ignorante, alius pretium simoniacum Ordinatori dederit, nullam ab P. SCHMIEK JURISPR. CAN. CIV. TOM. III.

ordinato censuram incurri quoad Ordines receptos, clarè deceditur in cap. de simoniacè 22. d. 1.

Nullam quoque censuram quoad Ordines, primùm recipiendos, contrahi, contra Sylvestrum probabilissimè cum Lessio cit. l. num. 136. ex paritate rationis concluditur; quia scilicet innocens Clericus non debet penâ tam gravi sine expressa Juris sanctione percelli.

Dico III. Quando simonia committitur in collatione, præsentatione, electione, postulatione, vel alia quacunque provisione indignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis Ecclesiasticis, præter excommunicationem S. Pontifici reservatam, atque ab omnibus, quolibet modò ad simoniam concurrentibus, incurrendam, provifus ad idem beneficium, de novo acquirendum, fit inhabilis, & provifio est ipsò Jure nulla.

Dixi I. præter excommunicationem &c. Hanc determinavit Paulus II. in citat. Extravag. cum deservibile 2.

Dixi II. provifus ad idem beneficium sit inhabilis &c. quam poenam in cap. nobis fuit 27. §. ad ultimum d. 1. cap. si alicujus 59. de Elect. certò legimus statutam; eamque per textum in cap. Presbyter 3. cap. erga simoniacos 110. l. q. 1. cap. cum super 2. de Confess. cap. de hoc 11. de Simon. ad alia beneficia, post Judicis sententiam, extendit Suarez cap. 28. d. num. 1.

Dixi III. & provifio est ipsò Jure nulla. Quamvis enim de Jure Naturali talis provifio, non attentâ prohibitione, valeat: quia tam ex parte conferentis quam ex parte acceptantis concurrat voluntas & potestas conferendi, & acceptandi; Jure tamen positivè est penitus & ipsò factò irritata in cit. Extravag. cum deservibile 2. Covarruv in reg. peccatum p. 2. §. 8. num. 7. & seqq. Panormit. in cap. si alicujus 59. de Elect. num. 2. Suarez de Simon. cap. 57. n. 11. adeò ut nequidem possessio triennalis ex regulâ Cancellariæ de triennali possessore suffragetur. P. Friderich cit. l. num. 208. Cetera beneficia, quæ quis legitimâ viâ, sine piaculo simoniæ, antecedenter obtinuit, non amittit ipsò Jure, sed per sententiam Judicis, uti deducitur ex textibus in num. 230. Suarez cap. 58. num. 6.

Dubitarur autem I. utrùm provifio tunc quoque sit invalida, quando non ipse beneficiatus, sed, ipsò nesciente, alius quidam coëmit suffragia pro beneficio electivo, aut collatorem pecuniâ corrupit? Affirmativam à communi omnium DD. opinionem defendi, testatur P. Friderich cit. l. num. 212. Sed negativam omni conatu cum aliquibus tuetur Fagnanus in cap. nobis 27. de Simonia num. 40. & num. 67. & seqq. Cujus potissimum fundamentum est, quòd textus non reperitur, qui expressè dicat, hujusmodi electionem ipsò Jure nullam esse, fed tantum reprobandam, ut in cit. cap. nobis. Verum ex textu non uno perspicuè demonstrari potest, electionem talem à Jure irritari: in primis ex cit. Extravag. cum deservibile 2. ubi indiscriminatim

Verum ex

234

nam

ff